

M. EIDELMAN:

A NORMÁNFELÜLI ÉS FELESLEGES ANYAGOK SZÁMBAVÉTELÉRŐL*

A Szovjetunió népgazdasága szocialista rendszerének, a termelőerők fejlesztése és az anyagi források teljes kihasználása terén korlátlan lehetőségei vannak. A forgóeszközök forgási sebességének meggyorsításáért és jobb kihasználásáért a moszkvai vállalatok által kezdeményezett mozgalomban a vállalatok tízezrei vesznek részt és az a belső tartalékok mozgósítására irányuló országos mozgalommá növekedett. A munkások széleskörű támogatásával találkozott Lidia Korabeljnyikovának és Fedor Kuznyecovnak a nyers- és egyéb anyagok komplex megtakarításáért indított nevezetes kezdeményezése.

A szovjet embereknek a forgóeszközök forgási sebességének meggyorsításáért folytatott harca sokmilliárd rubelt adott az országnak a termelés további bővítésére, ami azt mutatja, hogy a szocialista gazdaságban milyen hatalmas tartalékok rejlenek.

Az egyes vállalatoknál és építkezéseknél lévő normánfelüli és felesleges áru-anyagi értékek felderítése és realizálása a belső források mozgósításának és a forgóeszközök forgási sebessége meggyorsításának igen fontos tényezője.

A normánfelüli és felesleges anyagi értékek felderítésére és mozgósítására irányuló munkának igen nagy népgazdasági jelentősége van. Az egyes vállalatoknál és építkezéseknél lévő normánfelüli és felesleges anyagi értékek az önálló elszámolás (hozaszcsot) megszegését jelentik ezekben a vállalatokban, rosszabbítják a vállalatok pénzügyi helyzetét, s jelentős anyagi eszközök befagyását idézik elő a népgazdaságban. Gyakran előfordul, hogy egyes vállalatoknál és építkezéseknél szükségtelen anyagok és felszerelések hevernek, míg más vállalatoknak éppen ezekre az anyagokra és felszerelésekre igen nagy szükségük van. A normánfelüli és felesleges anyagi értékek felderítésének és realizálásának igen nagy jelentősége van a népgazdaság fejlődési üteme meggyorsítását elősegítő újabb források mozgósítása szempontjából.

A minisztériumok és hatóságok 1949-ben igen nagy munkát végeztek a normánfelüli és felesleges anyagi értékek felderítése és realizálása érdekében. A minisztériumok határozata értelmében a vállalatok és építkezések többszázere rubel értékű szükségtelen és felesleges anyagot realizáltak értékesítési szervezeteik útján. A felesleges anyagokkal rendelkező minisztériumok a normánfelüli és felesleges anyagok jelentékeny mennyiségét saját szervezetükön belül, a felesleges anyagoknak saját vállalataik és építkezéseik között való szétosztása útján értékesítették.

* Vesztnyik sztatisztiki, 1950, 4. sz., 88—95. old.

Sokezer tonna fém, fémterméket, kábelt, vegyi anyagot és egyéb olyan anyagot értékesítettek, amely az egyes vállalatoknál és építkezéseknél szükségtelen és felesleges, ugyanakkor más vállalatoknál, illetve építkezéseknél rendkívül szükséges volt.

Hatalmas munkát végeztek a vállalatok és építkezések nyers-, tüzelő- és egyéb anyaggal való ellátásának megjavítása, valamint a meglévő termelési készleteknek a megállapított forgóeszköz-normákkal való összeegyeztetése érdekében.

A normánfelüli készleteknek 1949-ben történt jelentékeny csökkenése az anyagellátási tervezés megjavításának és a normánfelüli és felesleges anyagi értékek realizálása tárgyában a kormány által megszabott intézkedések végrehajtásának eredménye.

Azonban még mindig sok vállalatnál és építkezésnél vannak olyan normánfelüli és felesleges anyagok, amelyekre más vállalatoknak volna szükségük.

Nagy normánfelüli anyagkészletekkel rendelkeztek az 1950. évi január 1-i állapot szerint az Élelmezés-ipari Minisztérium, a Könnyűipari Minisztérium, a Közlekedésügyi Minisztérium, a Kohászati-ipari Minisztérium és más minisztériumok egyes vállalatai és szervezetei. A normánfelüli és felesleges anyagi értékek jelentékeny mennyiségének felhalmozódását a vállalatoknál és építkezéseknél az idézte elő, hogy az anyagi értékeket a minisztériumok egyenlőtlenül osztották el az egyes vállalatok között és helytelenül normalizálták a forgóeszközöket.

Az egyes vállalatok gazdasági tevékenységének elemzése azt mutatja, hogy a normánfelüli és felesleges áru-anyagi értékek képződésének alapvető okai a következők:

1. az anyagi-műszaki ellátás tervezésének hibái az egyes vállalatokban, ahol az ellátási terveket még mindig nem kapcsolják össze kielégítő mértékben a termelési tervekkel, a termékegységre eső (fajlagos) anyagfelhasználási (ráfordítási) normákkal és készletnormákkal;
2. az üzemeknek és építkezéseknek nem egyenletes és nem komplett ellátása anyagokkal és felszerelésekkel, ami az egyes anyagok késedelmes felhasználását és normánfelüli készletek képződését eredményezi;
3. az anyagok szükséges választékának hiánya az anyagellátási bázisokon és az értékesítési szervezetek raktáraiban, ami arra kényszeríti az üzemeket, hogy a fémek, a nyers- és segédanyagok tranzitnormáit¹ a folyó szükségleteket meghaladó mértékben állapítsák meg;
4. az előállított termékek választékában és a szükséges anyagok nomenklatúrájában (jegyzékében) bekövetkezett változások;
5. a nyers- és egyéb anyagok tekintetében megállapított feltételek és előírások (specifikációk) megsértése a szállítók részéről.

Egyes esetekben, a vállalatok normális anyagellátása mellett, a normánfelüli készleteket a termelési terv nemteljesítése is előidézheti. A termelési programot nem teljesítő vállalatoknál hatalmas anyagkészletek képződhetnek, amelyek a vállalat pénzügyi helyzetét hátrányosan befolyásolják. Normánfelüli készletek képződését gyakran előidézheti a nyers- és egyéb anyagigénylések helytelen összeállítása, a ténylegesnél nagyobb anyagszükséglet kimutatása. Még mindig előfordul, hogy egyes gazdasági

¹ **Tranzit-normák** = a termelő-szállító vállalattól közvetlenül a fogyasztó-megrendelő vállalathoz vagontételeiben szállítható anyagok megszabott mennyisége.

vezetők igen nagy áru-anyagi értékeket halmoznak fel és feleslegesen nagy mennyiségben igényelnek anyagokat.

A gazdasági vezetők kötelessége, hogy naponta törődjenek a vállalatok és építkezések anyagi-műszaki ellátásának minden módon való megjavításával, s alkalmazzák mindazokat a rendszabályokat, amelyek szükségessé ahhoz, hogy az anyagokat és felszereléseket a lehető legracionálisabban és takarékosabban használják fel a népgazdaságban. Nem szabad megengedni, hogy a népgazdaság részére szükséges anyagok és felszerelések a vállalatoknál és építkezéseknél felesleges készletek formájában befagyjanak. A felesleges anyagokat és felszerelést át kell adni azoknak a vállalatoknak és építkezéseknek, amelyeknek ezekre szükségük van. A normánfelüli és felesleges anyagi értékeket teljes egészükben be kell kapcsolni az ország gazdasági vérkeringésébe.

1949-ben a normánfelüli és felesleges anyagi értékek értékesítésének következő rendjét állapították meg: a vállalatok és építkezések negyedévenként az illetékes minisztériumokhoz és hatóságokhoz beszámolójelentést nyújtanak be a normánfelüli és felesleges készleteikről, a minisztériumok és hatóságok e beszámolójelentések alapján értékesítési tervet dolgoznak ki a felesleges anyagoknak saját vállalataik közötti szétosztására, illetve értékesítési szervezetek útján más minisztériumok vállalatai és szervezetei részére történő átadására. Ez a rendszer lehetővé teszi, hogy a normánfelüli és felesleges készletek felderítésével és értékesítésével kapcsolatos munkába az összes vállalatokat és építkezéseket, valamint a minisztériumok és hatóságok értékesítési és anyagellátási szervezeteit bevonják.

A normánfelüli és felesleges anyagi értékek felderítésében és értékesítésében hatalmas szerepe van a normánfelüli és felesleges készletekre vonatkozó számbavétel és beszámolás helyes megszervezésének.

A vállalatok és építkezések kötelesek pontosan nyilvántartani a nyers-, tüzelő- és egyéb anyagkészleteket, gondosan betartani a megállapított készletnormákat és nem szabad megengedniök, hogy normánfelüli és felesleges készletek képződjenek.

Az anyagszámvitel a vállalatoknál a raktárakban és a könyvelésben történik. A raktárakban csak mennyiségben veszik számba az anyagot, azaz természetes mértékegységekben megnevezés, fajta és méretek szerint. A könyvelésben az anyagszámvitel mennyiségben és pénzértékben történik.

A vállalat raktáraiba leszállított összes anyagi értékeket gondosan ellenőrizni kell, azaz felül kell vizsgálni, hogy a fuvarlevelekben, vasúti és vízi szállítólevelekben, valamint egyéb kísérő okmányokban feltüntetett mennyiségnek és minőségnek megfelelnek-e. Az idegenből érkezett anyagok raktári bevételezéséről bevételi okmányt (bizonylatot) kell kiállítani.

A Szovjetunió Pénzügyminisztériuma által a vállalatok anyagszámvitelében tárgyában kiadott utasításnak megfelelően az anyagbevételezéssel és kiadással kapcsolatos összes raktári műveleteket az A (anyag) 14. sz. minta szerinti kartonokra kell feljegyezni. Minden egyes anyaglista szám (anyagnomenklatúra szám), azaz a vállalat anyaglistájában (nomenklatúrájában) szereplő minden egyes anyagfajta, illetve minőség részére új kartont kell felfektetni. A kartonokat a könyvelőség anyagnyilvántartó csoportjának kell előkészítenie és a következő rovatokat kell a kartonokra felvenni: 1. az anyag megnevezése; 2. méret, 3. fajta (minőség); 4. mértékegység; 5. készletnorma; 6. nomenklatúra szám. E kartonok segítségével történik

a raktárakban a készletek, valamint külön-külön az egyes anyagok forgalmának számbavétele. Az anyagkészletnek az egyes bevételezési, illetve kiadási műveletek szerinti alakulását a kartonon úgy mutatják ki, hogy a készletből történő kiadást az előző maradványból levonják, a bevételezést pedig hozzáadják. A raktárfőnök köteles a kartonokon vezetett anyagszámviteli adatok alapján a vállalat anyagellátási osztályának mind a tényleges anyagkészleteknek a megállapított készletnormáktól való eltérését, mind a vállalat által fel nem használt felesleges és szükségtelen készleteket jelenteni.

Az anyagszámvitelnek és anyagforgalomnak egyes anyagfajták és minőségek szerint való megszerzése rendkívül nagy jelentőségű: a) az anyagok épségének megőrzése, forgalmuknak és helyes felhasználásuknak ellenőrzése szempontjából; b) a készletek és a megállapított normák meg egyezésének megfigyelése és c) a normánfelüli felesleges, az adott vállalatban nem használt és értékesítendő anyagoknak kellő időben való felderítése szempontjából.

A vállalatok és építkezések kötelesek a folyamatos készletszámviteli adatok alapján a normánfelüli és felesleges anyagokról beszámolójelentést készíteni és azt a könyvelési mérleggel együtt a felsőbb szervezeteknek beterjeszteni.

A Szovjetunió Központi Statisztikai Hivatala 1950 augusztusában felülvizsgálta a normánfelüli és felesleges anyagokra vonatkozó beszámolójelentést és azt leegyszerűsítette és megjavította.

Az előzőleg érvényben volt és 1949 júliusában megállapított beszámolójelentés-minták nem tették lehetővé a vállalatnál lévő normánfelüli és felesleges anyagkészletek tényleges nagyságának megállapítását. A vállalatok beszámolójelentései a normánfelüli készletek anyagcsoportok szerinti egyenlegét tüntették fel, azaz az egyes anyagfajtákban és minőségekben mutatkozó feleslegek az adott csoport más anyagfajtáiban fennálló hiányokat eltakarták. Ennek következtében a minisztériumok és hatóságok nem tudták a beszámolási adatokat a feleslegek értékesítésének céljára felhasználni. Ezenkívül a beszámolójelentésekben az anyagokat anyaggazdálkodásba vont és anyaggazdálkodásba nem vont anyagokra osztották fel, a vállalatok anyagszámvitelében pedig ilyen részletezés nem szerepelt.

A Központi Statisztikai Hivatal által 1950-ben megállapított új beszámolójelentés-mintákból ezeket a hibákat kiküszöbölték. A normánfelüli és felesleges anyagkészleteket a vállalatok egyes fajták szerint, csoportegyenlegek nélkül mutatják ki. A beszámolójelentés a vállalatok normánfelüli és felesleges anyagkészleteiről teljes jellemzést ad és ezzel lehetővé teszi, hogy a minisztériumok és hatóságok a szükségtelen és felesleges anyagok értékesítésére a megfelelő intézkedéseket megtegyék.

A normánfelüli és felesleges anyagokra vonatkozó, a Központi Statisztikai Hivatal által 1950. augusztus hónapban jóváhagyott, beszámolójelentés mintáját (A-1. sz. minta) a 211. oldalon mutatjuk be.

A túloldali beszámolójelentés-mintát az összes vállalatok és építkezések természetes egységben és pénzürtékben is kitöltik. A beszámolójelentést csak azokról az anyagfajtákról kell kiállítani, amelyekből normánfelüli vagy felesleges készletek vannak.

A normánfelüli készlet az az anyagmennyiség, amely a megállapított készletnormát felülmúlja. A felesleges anyagok azok az anyagok, amelyekre az adott vállalatnak nincs szüksége, vagy amelyeket nem tud fel-

használni. Ha a vállalatoknál egyes anyagfajtákra vonatkozóan nincsenek minisztérium által jóváhagyott készletnormák, akkor a vállalat által kidolgozott készletnormákból kell kiindulni s azokat a minisztériummal össze kell egyeztetni.

Sor-szám	A normánfelüli és felesleges anyagok megnevezése	Gyártmány, keresztmetszet, méret	Az anyagok minőségi állapotának jellemzői (kimutatandó a minőség, állapot vagy az alkalmasság %-a)	Mértékegység	Normánfelüli és felesleges anyagok		Ebből a vállalat részére felesleges (szükségtelen) anyag	
					menynység	érték	menynység	érték
A	B	C	D	E	1	2	3	4

A vállalatoktól és építkezésektől kapott beszámolójelentéseket a minisztériumok és hatóságok kötelesek gondosan felülvizsgálni és a felesleges anyagok felhasználásának tervét kidolgozni. Az egyes vállalatok és építkezések jelentékenyebb mennyiségű normánfelüli készletei azt mutatják, hogy az anyagbeszerzés ezeknél a vállalatoknál túlzott méreteket öltött. Ahhoz, hogy a tényleges anyagkészleteket a megállapított normáknak megfelelő mértékre csökkentjük, a kérdéses anyagok szállítását ideiglenesen fel kell függeszteni, és ha a normánfelüli anyagokat nem lehet az adott vállalatban felhasználni, akkor azokat felhasználás céljából más vállalatoknak kell átadni.

A vállalatok és építkezések normánfelüli anyagkészleteire, valamint az anyagbevételezésekre és kiadásokra vonatkozó beszámolójelentések alapján állítják össze a minisztériumok a normánfelüli és felesleges anyagok összesítő beszámolóját, amelyet a Szovjetunió Anyagellátási Főigazgatóságához és a Központi Statisztikai Hivatalhoz terjesztenek be.

Sor-szám	Az anyagok megnevezése (az 1. sz. anyagellátási vagy a 27. sz. építkezési minta nomenklatúrája szerint)	Mértékegység	A beszámolási negyedév végén meglévő összes mennyiség	Normánfelüli és felesleges anyagkészletek		A minisztériumnál levő felesleges anyagok mennyisége	
				az egész minisztériumnál (menynység)	a normánfelüli és felesleges anyagkészletekkel rendelkező vállalatoknál		
A	B	C	1	2	3	4	5

A normánfelüli és felesleges anyagokra vonatkozó összesítő beszámolót külön állítják össze ipari vállalatok és külön építkezések szerint. Az anyagmegnevezések megfelelnek a vállalatok anyagbevételezésére és kiadásaira vonatkozó havi beszámolók nomenklatúrájának. A beszámolóban kimutatják a minisztérium vállalataiban a negyedév végén meglévő összes anyagkészleteket, valamint a normánfelüli és felesleges anyagkészleteket. Az összes készletekre vonatkozó adatokat a vállalatok és építkezések anyagbevételezési és kiadási beszámolójelentéseiből (1. sz. anyagellátási és 27. sz. építkezési minta) veszik.² Anyagösszeírás esetében az anyagok összmenységét az összeírási adatok alapján mutatják ki.

² Az 1. sz. anyagellátási és a 27. sz. építkezési minta alapján ki lehet számítani a normánfelüli készletek nagyságát egyes anyagfajták szerint. Ezek a beszámolójelentések azonban nem használhatók fel a normánfelüli és felesleges anyagkészletek felderítését és realizálását célzó szervezési munkálatokra, minthogy az anyagkészleteket ezek a beszámolók nem részletezik.

Az egész minisztérium normánfelüli anyagkészleteit (a beszámoló-jelentés 2. rovata) az összes anyagkészletek és a normaszerinti anyagkészletek közötti különbség adja meg. A Szovjetunió Központi Statisztikai Hivatalának utasítása szerint az 1950. évi beszámolójelentés összeállításánál a minisztérium normánfelüli anyagkészletéhez tartozik mindaz az anyagmennyiség, amely felülmúlja a) az 1950. évi anyagellátási terv számításaiban megállapított készletek nagyságát (azoknál az anyagoknál, amelyeknél ilyen számításokat végeztek); b) a kormány egyes határozataival megállapított és jóváhagyott készletnormákat (azoknál az anyagoknál, amelyekre vonatkozóan kormányhatározatot hoztak). Az egyéb anyagok tekintetében, amelyeknél a készletek nagyságát a tervszámításokban nem határozták meg és amelyeknél nincsenek megállapított normák, normánfelüli készletnek a 40 napi szükségletet meghaladó anyagmennyiség számít.

A normánfelüli készleteknek ezt a kiszámítási módját az indokolja, hogy 1950-ben a minisztériumokban nem voltak egyes nyers- és egyéb anyagfajták szerinti jóváhagyott készletnormák. Jelenleg a vállalatokban és minisztériumokban nagy munkálatok folynak az egyes nyers- és egyéb anyagfajták szerinti készletnormák kidolgozására. A minisztériumok és hatóságok kötelesek az 1951. évi anyagigényléssel együtt a Szovjetunió Anyagellátási Főigazgatójához az egyes nyers-, tüzelő- és egyéb anyagokra vonatkozó készletnormák tervezetét is benyújtani.

A normánfelüli és felesleges anyagokkal rendelkező vállalatok normánfelüli és felesleges anyagkészleteire vonatkozó adatokat (a beszámoló-jelentés 3. és 4. rovata) a minisztériumoknak, a vállalatoknak és az építkezéseknek „Beszámolójelentés a normánfelüli és felesleges anyagokról“ c. A-1. sz. mintája alapján adják meg. Ezek az adatok a normánfelüli és felesleges anyagkészletek egyenlegét nem mutatják ki.

Azokat a felesleges anyagokat, amelyeket az adott minisztérium vállalatai nem tudnak felhasználni, az értékesítési szervezetek útján realizálni kell. A felesleges anyagoknak azt a mennyiségét, amelyet a minisztérium az értékesítési szervezeteknek más vállalatok felé történő realizálás céljára át tud adni, az összesítő beszámolójelentés 5. rovatában kell kimutatni.

Ilymódon tehát az összesítő beszámolójelentés sajátossága az, hogy képet ad mind az egész minisztérium szempontjából a normánfelüli és felesleges anyagkészletek egyenlegéről, mind a vállalatok és építkezések normánfelüli és felesleges készleteiről egyenleg nélkül. A beszámolójelentés ilyen felépítése lehetővé teszi, hogy a minisztériumoknál és hatóságoknál lévő normánfelüli és felesleges anyagkészletek kérdésében tisztán lássunk. Megállapítható belőle, hogy a minisztérium összes anyagkészletei nem múlják ugyan felül a megállapított normákat, de ugyanakkor az egyes vállalatok jelentékeny normánfelüli készletekkel rendelkeznek. Ez viszont azt mutatja, hogy a minisztérium helytelenül osztja el az anyagokat az egyes vállalatok között.

A hatalmas lendülettel folyó szocialista építésnek és a népgazdaság gyors ütemű fejlődésének időszakában a helyes termelési készletnormák megállapításának igen nagy népgazdasági jelentősége van. A termelési

készletek helyes normalizálása biztosítja az ipar és a közlekedés megszakítás nélküli munkáját, valamint az eszközök gyors forgását.

A kormány ismételten rámutatott arra, hogy a vállalatok és építkezések részére ki kell dolgozni a nyers-, tüzelő- és egyéb anyagok készletnormáit s, hogy a forgóeszközök normalizálását össze kell kapcsolni a termelési készletnormákkal. A vállalatokat és szervezeteket az összes vállalatok és építkezések részére feltétlenül kidolgozandó termelési készletnormáknak megfelelően kell forgóeszközökkel ellátni.

A készletek normalizálása az anyagi-műszaki ellátás helyes megszervezésének nélkülözhetetlen feltétele. A készletnormalizálás feladata abban áll, hogy meg kell állapítani a készleteknek azt a szükséges minimális mennyiségét, amely biztosítja a termelés zavartalan anyagellátását és a termelési terv teljesítését.

A készletnormák megállapításánál a kiindulási alap: a vállalatok határidőre történő komplett anyagellátása, az anyagi (folyó) alapok forgási sebességének meggyorsítása, az anyagok be- és kirakodási idejének csökkentése, az anyagellátási forrásoknak a vállalatoktól való közelítése és mindazok az egyéb intézkedések, amelyek minimális nyers-, tüzelő- és egyéb anyagkészletek mellett a vállalatok normális munkáját biztosítják.

A vállalatok raktárkészletnormáit nemcsak csoportok szerint, hanem a részletes anyagomenklatúra alapján, minőség és méret, stb. szerint kell megállapítani. Ilyen differenciált készletnormaszámításokra van szükség az alapanyagok tekintetében is, amelyeknek a termelés szempontjából döntő jelentőségük van.

A raktárkészletnormák kiszámításánál figyelembe kell venni, hogy az összes vállalatok készletnormái összegének nem szabad felülmúlnia az egész minisztérium részére megállapított átlagos készletnormát. Ezért a vállalati raktárkészletnormák kidolgozásánál a jóváhagyott nomenklatúra alapján, a minisztérium által az adott vállalatok részére megállapított készletnormákból kell kiindulni.

A raktárkészletnormák kétféleké: a) folyó termelési és b) biztonsági készletnormák. A folyó termelési készlet feladata, hogy a termelés anyagellátását két soronkövetkező szállítmány közötti időben biztosítsa. A folyó termelési készlet nagysága függ az átlagos napi kiadástól és a két soronkövetkező szállítmány közötti idő tartamától. E két mennyiség szorzata adja a folyó termelési készlet maximális nagyságát. A folyó termelési készlet nagysága állandóan ingadozik a soronlévő anyagszállítmány beérkezésének időpontjában fennálló maximum és az anyagok teljes felhasználását jelentő minimum között.

Biztonsági készletet a vállalatok a fontosabb nyers-, alap-, tüzelő-, stb. anyagokból arra az esetre képezik, ha az anyagellátás váratlan okból kifolyólag megszakadna. A biztonsági készletek nagyságának kidolgozásánál a termelésnek és a vállalat szükséges anyagokkal való ellátásának körülményeiből kell kiindulni.

Figyelembe kell venni emellett a vállalatnak a szállítóktól való távolágát, a szállítási szerződésben kikötött feltételektől való eltérés lehetőségét, az anyagoknak a termelés szempontjából való fontosságát és más anyagokkal való helyettesítésük lehetőségét.

A raktári készletek megállapításánál ki kell számítani: 1. a maximális készletet (folyó termelési és biztonsági készlet együtt), aminek túllépése már anyagfelhalmozódást jelent; 2. a minimális készletet (biztonsági kész-

let), amelynek csökkenése az anyagellátás megszakadásával fenyeget; és 3. az átlagos készletet, amelyekkel együtt meghatározzák a szükséges pénzeszközök mértékét is.

A készletek folyó termelési és biztonsági készletre való felosztásának a vállalatok raktárkészletei színvonalának ellenőrzése és a forgóeszköz-szükséglet meghatározása szempontjából van nagy jelentősége. A vállalatok a raktárkészletek színvonalát a következőképpen ellenőrzik: a megállapított maximális és minimális raktárkészletnormákat feljegyzik az egyes anyagfajták szerint vezetett raktári kartonokra. Ha a tényleges anyagmennyiség eltér a megállapított normáktól, a raktárfőnök köteles erről a vállalat anyagellátási osztályának jelentést tenni. Ha a tényleges készletek meghaladják a megállapított maximális készletnormákat, akkor vagy szüneteltetni kell ideiglenesen az anyagszállítást, vagy felül kell vizsgálni az anyagellátási tervet. Ha a tényleges készletek a megállapított minimális készletnormáig csökkennek, sürgősen intézkedni kell a szükséges anyagok gyors beszerzése érdekében. A raktárkészletek állapotának és színvonalának naponkénti ellenőrzése igen nagy jelentőségű az anyagellátás helyes megszervezése szempontjából.

Az állami népgazdasági tervek rendszeres teljesítése, a termelés szakadatlan növekedése, a közlekedés jó munkája és az anyagellátás tervezésével és megszervezésével kapcsolatos összes munkálatok megjavítása biztosítja a szocialista vállalatok nyers-, alap- és tüzelőanyagokkal való időbeni és szabályszerű ellátását. A termelés és ellátás körülményeinek megváltozása miatt a készletnormákat rendszeresen felülvizsgálni és javítani kell.

Csak a szocialista gazdasági rendszerben, ahol a termelési eszközök társadalmi tulajdonban vannak, ahol az előállított termékeket az állami népgazdasági terveknek megfelelően osztják el, lehet a társadalmi termelés és a népgazdaság maximális mértékben kibontakozott magas fejlődési üteme zavartalan menetének biztosításához ténylegesen szükséges készletnormákat megállapítani.